

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

THAI INDUSTRIAL STANDARD

มอก. 18001 – **XXXX**

ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย : ข้อกำหนด

OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY MANAGEMENT SYSTEM:

SPECIFICATION

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม

ICS xx.xxx

ISBN xxx-xxx-xxx-x

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย:
ข้อกำหนด

มอก.18001 – xxxx

พิมพ์ครั้งที่ x พ.ศ. xxxx จำนวน x,xxx00 เล่ม

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 2023300

ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม xxx
วันที่ xx yyyyy พุทธศักราช zzzzz

คณะกรรมการวิชาการคณะที่ 893
มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
(Occupational Health and Safety – OH&S)

(รายชื่อคณะกรรมการ – จะใส่ในภายหลัง)

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย : ข้อกำหนดนี้ได้ประกาศใช้เป็นครั้งแรกตามมาตรฐานเลขที่ มอก.18000 – xxxx ในราชกิจจานุเบกษา เล่มxxx ตอนที่ x วันที่ 15 มกราคม 2541

ต่อมาได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะได้แก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ข้อกำหนดชัดเจน และครอบคลุมสาระสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานระบบการจัดการอื่นๆ เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระบบคุณภาพ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระบบการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ กำหนดโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

BS 8800 : 2004	Guide to occupational health and safety management systems
มอก.9001 – 2552/ISO 9001 : 2008	ระบบคุณภาพ:แบบการประกันคุณภาพในการออกแบบ การพัฒนา การผลิต การติดตั้งและบริการ
มอก.14001 – 2550/ISO 14001 : 2007	ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม : ข้อกำหนดและข้อกำหนดแนะนำในการใช้

OHSAS 18001:2007

ILO 2001

มอก.18011-2549

มอก.18012-2548

คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้พิจารณามาตรฐานนี้แล้ว เห็นสมควรเสนอรัฐมนตรีประกาศตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 25511

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม

ฉบับที่ XXXX (พ.ศ. XXXX)

ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

พ.ศ. 2551

เรื่อง ยกเลิกและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย : ข้อกำหนด

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย : ข้อกำหนด มาตรฐานเลขที่ มอก.18000 – XXXX

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมพ.ศ. 2511 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกประกาศยกเลิก ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 2308 (พ.ศ.2540) ออกตามความในบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2511 เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย : ข้อกำหนด **ลงวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2542** และออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย: ข้อกำหนดมาตรฐานเลขที่ มอก.18001 – XXXX ขึ้นใหม่ ดังมีรายการละเอียดต่อท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่

(นาย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย :

ข้อกำหนด

0. บทนำ

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (Occupational health and safety management system) นี้ กำหนดขึ้นโดยใช้มาตรฐานของอังกฤษหมายเลข 8800 ปี พ.ศ.2539 เรื่องแนวทางการจัดระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (BS 8800 : 1996 Guide to occupational health and safety management systems) เป็นแนวทาง และอาศัยหลักการของระบบการจัดการตามอนุกรมมาตรฐาน มอก.9000/ISO 9000 และ มอก.1400/ISO 14000 โดยรวมระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเข้ากับระบบจัดการขององค์กรที่สามารถใช้ได้กับองค์กรทั่วไปทุกขนาดและทุกสาขาอาชีพ การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ ใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยขององค์กร โดยมีเป้าหมายเพื่อ

- (1) ลดและควบคุมเสี่ยงอันตรายของลูกจ้างและผู้เกี่ยวข้อง
- (2) เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร
- (3) แสดงถึงความรับผิดชอบต่อองค์กรต่อสังคม

1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ กำหนดข้อกำหนดของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
- 1.2 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้กำหนดขึ้นเพื่อ
  - 1.2.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยขององค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงข้อกำหนดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและความรับผิดชอบต่อผู้บริหารต่อลูกจ้างและผู้เกี่ยวข้องในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
  - 1.2.2 เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาให้การรับรองระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย แก่องค์กรที่นำระบบการจัดการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ไปใช้

2. การนำไปใช้

องค์ประกอบในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ มีความสำคัญต่อระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านบุคคล วัฒนธรรม ระเบียบกฎเกณฑ์และปัจจัยอื่นๆ ภายในองค์กร เพื่อให้ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีประสิทธิภาพ

องค์กรที่ปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ในรูปที่ 1 จะสามารถกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และกำหนดขั้นตอนในการนำไปใช้ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสำเร็จตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อทำให้เกิดวงจรการปรับปรุงการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

3. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ มีดังต่อไปนี้

- 3.1 การชี้บ่งอันตราย หมายถึง กระบวนการในการค้นหาอันตราย (ดู 3.13) ที่มีอยู่และการระบุลักษณะอันตราย
- 3.2 การตรวจประเมิน หมายถึง การตรวจสอบโดยบุคคลภายในหรือภายนอกอย่างเป็นระบบและเป็นไปโดยอิสระเพื่อตัดสินว่ากิจกรรมต่างๆ และผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามระบบที่องค์กรกำหนดไว้ และมีการนำไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยขององค์กร
- 3.3 การประเมินความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการการประมาณระดับของความเสี่ยง และการตัดสินว่าความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่
- 3.4 การสอบเทียบ (calibration) หมายถึง ชุดของการดำเนินการทางมาตรวิทยา เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าที่บอกโดยเครื่องวัดหรือระบบการวัด หรือค่าที่แสดงโดยเครื่องวัดที่เป็นวัสดุ กับค่าสมมุติฐานของปริมาณที่วัดภายในภาวะที่บ่งไว้

หมายเหตุ อ้างอิงจาก มอก.1300 – 2537 ข้อกำหนดทั่วไปว่าด้วยความสามารถห้องปฏิบัติการสอบเทียบและห้องปฏิบัติการทดสอบ ซึ่งแปลมาจาก International vocabulary of basic and general terms in metrology (VM : 1984) ดังนี้

“The set of operations which establish, under specified conditions, the relationship between values indicated by a measuring instrument or measuring system, or values represented by a material measure, and the corresponding known values of a measurand.”

- 3.5 ความเจ็บป่วยจากการทำงาน หมายถึง ความเจ็บป่วยที่ได้พิจารณาว่ามีสาเหตุจากกิจกรรมการทำงาน หรือสิ่งแวดล้อมของที่ทำงาน
- 3.6 ความเสี่ยง หมายถึง ผลลัพธ์ของความน่าจะเป็นที่จะเกิดอันตรายและผลจากอันตรายนั้น

- 3.7 ปัจจัยภายนอก หมายถึง แรงผลักดันที่อยู่นอกการควบคุมขององค์กรที่มีผลต่อการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยและจำเป็นต้องนำมาพิจารณาภายในเวลาที่เหมาะสม ตัวอย่างปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมายมาตรฐาน เป็นต้น
- 3.8 ปัจจัยภายใน หมายถึง แรงผลักดันภายในองค์กรที่อาจจะมีผลต่อการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ตัวอย่างปัจจัยภายใน เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมภายในองค์กร เป็นต้น
- 3.9 ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงาน คนงาน คนงานของผู้รับเหมา เป็นต้น
- 3.10 ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หมายถึง ระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับโดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มมาตรการควบคุมอีก ซึ่งได้จากการพิจารณาการประเมินความเสี่ยงแล้วว่าโอกาสที่จะเกิดและความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้อาจเป็นผลจากการมีมาตรการที่เหมาะสมในการลดหรือควบคุมความเสี่ยง
- 3.11 ระบบการจัดการ หมายถึง ระบบภายในองค์กรซึ่งประกอบด้วยบุคลากร ทรัพยากร นโยบายและขั้นตอนการดำเนินการ โดยมีการทำงานประสานกันอย่างมีระเบียบและแบบแผน เพื่อปฏิบัติงานที่กำหนดไว้หรือเพื่อให้บรรลุหรือรักษาเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3.12 เหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ (near miss) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุ (ดูข้อ 3.16)
- 3.13 อันตราย หมายถึง สิ่งหรือสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือความเจ็บป่วยจากการทำงาน (ดูข้อ 3.15) ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือต่อสาธารณชน หรือสิ่งต่างๆ เหล่านี้รวมกัน
- 3.14 องค์กร หมายถึง หน่วยงานซึ่งมีกิจการและการบริหารเป็นของตนเอง เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วน หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบัน สมาคม เป็นต้น สำหรับองค์กรที่มีหน่วยปฏิบัติงานอยู่มากกว่าหนึ่งแห่ง อาจกำหนดให้หน่วยปฏิบัติงานย่อยแห่งนั้นเป็นหนึ่งองค์กรได้
- 3.15 อุบัติการณ์ (incident) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่เกิดขึ้นแล้วมีผลให้เกิดอุบัติเหตุ (ดูข้อ 3.16) หรือเหตุการณ์เกือบเกิดอุบัติเหตุ (ดูข้อ 3.12)
- 3.16 อุบัติเหตุ (accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่อาจเกิดจากการที่ไม่ได้คาดคิดว่าล่วงหน้าหรือไม่ทราบล่วงหน้า หรือขาดการควบคุม แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ หรือความเจ็บป่วยจากการทำงาน (ดูข้อ 3.5) หรือการเสียชีวิต หรือความสูญเสียต่อทรัพย์สิน หรือความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานหรือต่อสาธารณชน

4. ข้อกำหนดของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

4.1 ข้อกำหนดทั่วไป

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ตามข้อกำหนดซึ่งระบุในข้อ 4 นี้

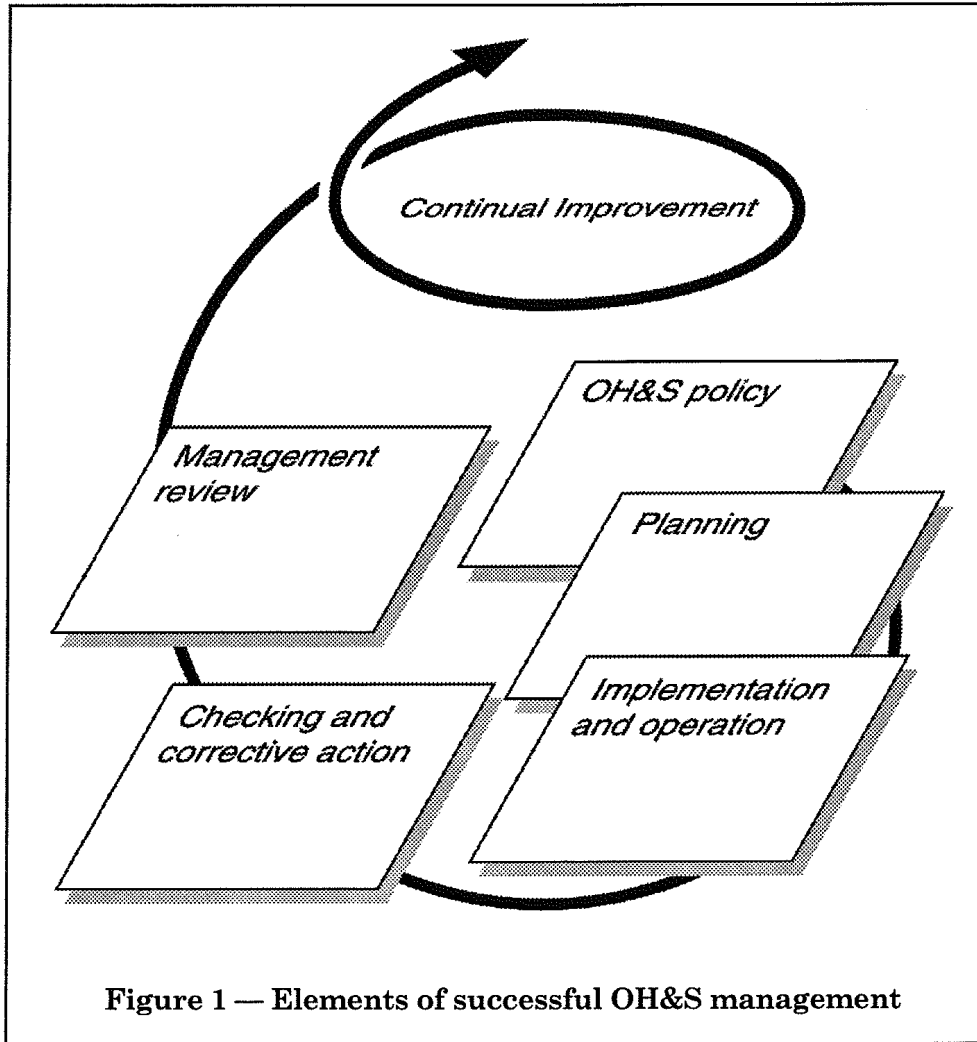

Figure 1 — Elements of successful OH&S management

(จะแปลเป็นภาษาไทย – มาจาก BS OHSAS 18001:2007)

รูปที่ 1 องค์ประกอบของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (ข้อ 2 และข้อ 4)

4.2 นโยบายอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้องกำหนดนโยบาย โดยจัดทำเป็นเอกสารพร้อมทั้งลงนาม เพื่อแสดงเจตจำนงในการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย นโยบายดังกล่าวต้อง

- (1) เป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจ
- (2) เหมาะสมกับลักษณะและความเสี่ยงขององค์กร

- (3) แสดงเจตจำนงที่จะปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ที่องค์กรได้ทำข้อตกลงไว้
- (4) แสดงเจตจำนงที่จะปรับปรุงและป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับลูกจ้างและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง
- (5) แสดงเจตจำนงที่จะให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ได้รับคำปรึกษาแนะนำ มีความรู้เพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย
- (6) แสดงเจตจำนงที่จะจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอเหมาะสมในการดำเนินการให้บรรลุตามนโยบายการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

นอกจากนี้ต้องให้ลูกจ้างได้ทราบและเข้าใจจุดมุ่งหมายของนโยบาย โดยการเผยแพร่และเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นและปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่า นโยบายที่กำหนดขึ้นยังมีความเหมาะสมกับองค์กร

4.3 การวางแผน

4.3.1 การประเมินความเสี่ยง

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการชี้บ่งอันตราย และการประมาณระดับความเสี่ยงทุกกิจกรรมและสภาพแวดล้อมในการทำงานของลูกจ้างและผู้เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการการควบคุมความเสี่ยงองค์กรต้องทบทวนการประเมินความเสี่ยง ในกรณีที่มีการดำเนินกิจกรรมใหม่หรือมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมองค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

การชี้บ่งอันตรายและการประเมินความเสี่ยงต้องครอบคลุมถึง

- (1) งานประจำและงานที่ดำเนินการตามช่วงเวลาและงานที่ดำเนินการในภาวะเร่งด่วน
- (2) อันตรายที่มีแหล่งกำเนิดจากภายนอกโรงงานและอันตรายที่เกิดจากการไปปฏิบัติงานนอกพื้นที่ของหน่วยงาน
- (3) แหล่งอันตรายที่มีอยู่ในจุดปฏิบัติงานต่างๆ ในองค์กรไม่ว่าจะเกิดจากผู้ปฏิบัติงานเองหรือจากสาเหตุอื่น
- (4) การดัดแปลงที่มีผลต่อระบบการจัดการOH&S รวมถึงการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว และผลกระทบที่มีต่อ การผลิต กระบวนการ และกิจกรรม
- (5) องค์กรประกอบเกี่ยวกับคน เช่น พฤติกรรม ชีตความสามารถ

4.3.2 กฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการบ่งชี้และติดตามข้อกำหนดตามกฎหมาย และข้อกำหนดอื่น ๆ ที่องค์กรได้นำมาใช้ในการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เช่น มาตรฐานหรือแนวปฏิบัติที่กำหนดโดยสมาคมวิชาชีพ องค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น ให้ทันสมัย

4.3.3 การเตรียมการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

องค์กรจะต้องมั่นใจว่า ผลของการประเมินได้นำมาพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงาน และมาตรการควบคุมที่สอดคล้องกับกรอบที่กำหนดไว้ในนโยบายฯ

ในการกำหนดมาตรการควบคุม หรือเปลี่ยนแปลงมาตรการควบคุมที่มีอยู่เดิม จะต้องพิจารณาถึงการลดความเสี่ยง ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

- (1) ขจัด
- (2) เปลี่ยน หรือทดแทน
- (3) ควบคุมทางด้านวิศวกรรม
- (4) เตือนอันตราย ให้สัญญาณ หรือควบคุมทางด้านบริหาร
- (5) อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล

ถ้ามีการดำเนินกิจกรรมใหม่หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรม องค์กรต้องแก้ไขแผนงานให้เหมาะสม องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.4 การนำไปใช้และการปฏิบัติ

4.4.1 ทรัพยากร บทบาทหน้าที่ อำนาจและความรับผิดชอบ

4.4.1.1 ผู้บริหารสูงสุด จะต้องแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น โดยมั่นใจว่ามีทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเพียงพอในการจัดทำ นำไปปฏิบัติ บำรุงรักษา และปรับปรุงระบบการจัดการOH&S
 หมายเหตุ ทรัพยากร รวมถึง คน ความชำนาญพิเศษ ข้อมูล การฝึกอบรม งบประมาณ
 สาธารณูปโภค เทคโนโลยี และงบประมาณ

4.4.1.2 องค์กรต้องกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของลูกจ้างทุกระดับที่เกี่ยวข้องภายใน องค์กรทราบ ลูกจ้างที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีผลกระทบด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม

4.4.1.3 องค์กรต้องแต่งตั้งผู้แทนฝ่ายบริหารด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย (Occupation health and safety management representative – OH&S MR) เพื่อปฏิบัติงานโดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) ดูแลให้ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่ได้จัดทำขึ้น มีการนำไปใช้และดำเนินการเป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้อย่างต่อเนื่อง
- (2) รายงานผลการปฏิบัติตามระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยต่อผู้บริหารระดับสูง เพื่อนำไปใช้ในการทบทวนการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

4.4.1.4 ผู้บริหารระดับสูงต้องเป็นผู้นำในการแสดงความรับผิดชอบด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และดูแลให้มีการปรับปรุงระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

4.4.2 การฝึกอบรม การสร้างจิตสำนึกและความรู้ความสามารถ

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานที่แสดงถึงความต้องการในการฝึกอบรมและให้การฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับภายในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถ รวมถึงสร้างจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงอันตรายและความเสี่ยงในกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบ พร้อมทั้งวิธีปฏิบัติในการควบคุมความเสี่ยง และต้องมีการประเมินความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงองค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.4.3 การสื่อสาร

4.4.3.1 การสื่อสาร

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการสื่อสารด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยองค์กรรับฟังความคิดเห็นและคำแนะนำ การประชาสัมพันธ์ การรับและการตอบสนองข้อมูลข่าวสารระหว่างบุคคล ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานระดับต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก องค์กรจะต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.4.3.2 การให้คำปรึกษาแนะนำ และการมีส่วนร่วม

- (1) องค์กรต้องจัดทำ นำไปปฏิบัติ และธำรงรักษา เอกสารขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับการมีส่วนร่วมของพนักงาน ในการชี้บ่งอันตราย การประเมินความเสี่ยง และการกำหนดมาตรการควบคุม การร่วมในการสอบสวนอุบัติเหตุ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ เป้าหมาย

- (2) การได้รับคำปรึกษาแนะนำเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่กระทบต่ออาชีพอนามัยและความปลอดภัย
- (3) การให้คำปรึกษาแนะนำกับผู้รับเหมาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่กระทบต่ออาชีพอนามัยและความปลอดภัย
- (4) องค์กรต้องมั่นใจว่า ผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่ได้เป็นลูกจ้างขององค์กร จะได้รับคำแนะนำในเวลาที่เหมาะสมสำหรับประเด็น อาชีพอนามัยและความปลอดภัย

4.4.4 เอกสารและการควบคุมเอกสารในระบบการจัดการอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

4.4.4.1 องค์กรต้องมีเอกสารในระบบการจัดการอาชีพอนามัยและความปลอดภัยอย่างเพียงพอ เพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เอกสารเหล่านี้อาจอยู่ในรูปใดก็ได้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

เอกสารในระบบการจัดการอาชีพอนามัยและความปลอดภัยต้องประกอบด้วย

- (1) นโยบายและวัตถุประสงค์
- (2) ขอบเขตของระบบการจัดการอาชีพอนามัยและความปลอดภัย
- (3) เอกสารในการจัดการอาชีพอนามัยและความปลอดภัยที่องค์กรจัดทำขึ้น ต้องอธิบายโครงสร้างการบริหารงานและความสัมพันธ์ของเอกสารในระบบ
- (4) เอกสารรวมถึงบันทึกที่จำเป็นสำหรับองค์กร เพื่อให้มั่นใจว่า ทำให้การวางแผน การปฏิบัติการ และการควบคุมกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายทางอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

4.4.4.2 องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการเก็บรักษาและควบคุมเอกสาร เพื่อให้มั่นใจว่า เอกสารมีความทันสมัยและใช้ได้ตามวัตถุประสงค์โดยอย่างน้อยจะต้องมีการควบคุมดังนี้

- (1) ต้องกำหนดวิธีการในการออกเอกสาร การแก้ไข การทบทวน และการรับรองเอกสารโดยบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
- (2) ต้องจัดทำบัญชีหลักของเอกสาร และวิธีการแจกจ่ายเอกสาร
- (3) ต้องกำหนดสถานที่ใช้งานทุกจุดปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

- (4) มีเอกสารที่ใช้ปฏิบัติงานฉบับล่าสุด ณ จุดปฏิบัติงานโดยมีการชี้บ่งสถานะปัจจุบันของเอกสาร และเอกสารที่ยกเลิกต้องนำออกไปจากสถานที่ใช้งานโดยทันที เว้นแต่จะมีการป้องกันมิให้มีการนำไปใช้งานโดยไม่ได้ตั้งใจ
- (5) มีวิธีการชี้บ่งเอกสารที่ยกเลิกแล้ว แต่เก็บไว้เพื่อวัตถุประสงค์ทางกฎหมายหรือเพื่อใช้ในการอ้างอิง องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5
- (6) มั่นใจว่าเอกสารจากภายนอก ซึ่งพิจารณาว่าจำเป็นสำหรับการใช้ในการวางแผน และการดำเนินการของอาชีพอนามัยและความปลอดภัยได้รับการชี้บ่ง และควบคุมการแจกจ่าย

4.4.5 การจัดซื้อและการจัดจ้าง

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับการจัดซื้อและการจัดจ้างใน ส่วนที่จะมีผลต่ออาชีพอนามัยและความปลอดภัยโดย

4.4.5.1 การจัดซื้อผลิตภัณฑ์ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องจักร ต้องพิจารณาถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และมีการดำเนินการเพื่อป้องกันอันตราย โดยกำหนดข้อมูลรายละเอียดความต้องการด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัย พร้อมทั้งตรวจรับข้อมูลรายละเอียดที่กำหนดไว้

4.4.5.2 การจัดซื้ออุปกรณ์ตรวจวัดที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอนามัยและความปลอดภัย ต้องพิจารณาถึงการสอบเทียบ (Calibration) อุปกรณ์ตรวจวัดเพื่อความถูกต้องในการตรวจวัด และต้องมีเอกสารคู่มือการใช้งาน

4.4.5.3 การจัดจ้างผู้รับเหมาและผู้รับเหมาช่วง ต้องจัดจ้างโดยพิจารณาถึงความสามารถในการตอบสนองต่อ ความต้องการขององค์กรในด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัย และต้องมีการกำหนดวิธีปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องและปลอดภัย รวมทั้งมีการดำเนินการเพื่อควบคุมดูแลการทำงานของผู้รับเหมาและผู้รับเหมาช่วงให้เป็นไปตามวิธีปฏิบัติที่กำหนด

องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามวิธีปฏิบัติที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.4.6 การควบคุมการปฏิบัติงาน

- (1) องค์กรต้องกำหนดว่า การดำเนินการ หรือกิจกรรมใดที่เกี่ยวข้องกับการชี้บ่งอันตราย ซึ่ง จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยง การควบคุมการปฏิบัติ ซึ่งต้องรวมถึง การจัดการความเปลี่ยนแปลง
- (2) องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงาน **วิธีการปฏิบัติงาน กฎความปลอดภัย ระเบียบปฏิบัติ** ที่ใช้ในการควบคุมการปฏิบัติขององค์กร และกิจกรรมขององค์กร และ

ต้องบูรณาการการควบคุมการปฏิบัติเข้าไปในการบริหารจัดการโดยรวมขององค์กรด้วย โดยต้องครอบคลุมถึง

- (ก) การปฏิบัติที่เป็นไปตามข้อกำหนดตามกฎหมาย มาตรฐานที่ใช้อ้างอิง แผนงานความปลอดภัยและ/หรือ ขั้นตอนการดำเนินงาน วิธีการปฏิบัติงาน กฎความปลอดภัย ระเบียบปฏิบัติ
- (ข) การจัดการ การเปลี่ยนแปลง องค์กรจะต้องชี้แจง อันตราย ความเสี่ยง ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร และดำเนินการตามระบบการจัดการ อาชีวอนามัยและความปลอดภัย ก่อนที่จะทำการเปลี่ยนแปลง

องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.4.7 การเตรียมความพร้อมสำหรับภาวะฉุกเฉิน

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานสำหรับภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดแผนฉุกเฉินเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งกำหนดให้มีการฝึกซ้อมภายในเวลาที่กำหนด ตรวจสอบอุปกรณ์ที่จะใช้ในภาวะฉุกเฉินเป็นระยะๆ เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถใช้งานได้ และทบทวนแผนฉุกเฉินภายหลังการเกิดภาวะฉุกเฉินและภายหลังการฝึกซ้อม

องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.4.8 การเตือนอันตราย

องค์กรต้องจัดให้มีการเตือนอันตราย ในกิจกรรมที่มีความเสี่ยง โดยครอบคลุมถึง ชนิด สถานะของ วัตถุอันตราย รวมทั้งสถานภาพของเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า และสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยอาจใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีความทนทาน เข้าใจง่าย ชัดเจน เป็นไปตามมาตรฐานของทางราชการหรือตามหลักสากล ในกรณีที่ไม่มีการกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ให้องค์กรจัดทำขึ้นทั้งนี้ต้องจัดทำเป็นเอกสารเพื่อการอ้างอิง

4.5 การตรวจสอบและแก้ไข

4.5.1 การติดตามตรวจสอบและการวัดผลการปฏิบัติ

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานในการติดตามตรวจสอบและการวัดผลการปฏิบัติ ทั้งเชิงรุกและเชิงรับเพื่อให้บรรลุนโยบายและการเตรียมการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่กำหนดไว้

ในกรณีที่มีการใช้เครื่องมือเพื่อตรวจวัดต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานที่แสดงถึงความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ วิธีการเก็บ ตรวจวัดและวิเคราะห์ตัวอย่าง การสอบเทียบ (Calibration) การดูแลรักษาและการซ่อมบำรุงอย่างเหมาะสม
องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามกำหนดในข้อ 4.5.5

4.5.2. การประเมินความสอดคล้อง

องค์กรต้องแสดงความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามกฎหมาย องค์กรต้องจัดทำ นำไปปฏิบัติ และธำรงรักษา ขั้นตอนการดำเนินงานในการประเมินการปฏิบัติตามกฎหมายตามช่วงเวลาที่กำหนด

- (1) องค์กรต้องเก็บบันทึกผลการประเมินตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้
- (2) ความถี่ของช่วงเวลาที่ประเมิน อาจแตกต่างกันไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย

4.5.3 การตรวจประเมิน

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานในการตรวจประเมินระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตามช่วงเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ และมีการตรวจประเมินตลอดทั้งองค์กร โดยต้องครอบคลุมขอบข่าย ความถี่ วิธีการตรวจประเมิน รวมทั้งความรับผิดชอบในการตรวจประเมิน และผู้ตรวจประเมินต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจประเมินระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และมีความเป็นอิสระกิจกรรมที่ทำการตรวจประเมิน ซึ่งอาจมาจากบุคคลภายในองค์กรก็ได้ เพื่อตัดสินว่า

- (1) ระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยขององค์กรเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้
- (2) องค์กรได้ดำเนินการและบรรลุผลตามนโยบายและการเตรียมการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

แผนการตรวจประเมินขึ้นกับระดับความเสี่ยงและผลการตรวจประเมินที่ผ่านมา นอกจากนี้ต้องมีการรายงานผลการตรวจประเมิน และส่งให้บุคคลที่ถูกตรวจประเมิน ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานที่ถูกตรวจประเมินรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำการแก้ไข

องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.5.4 การแก้ไขและการป้องกัน

4.5.4.1 การสอบสวนอุบัติการณ์

องค์กรต้องจัดทำ นำไปปฏิบัติและธำรงรักษา ขั้นตอนการดำเนินการในการสอบสวน และวิเคราะห์อุบัติการณ์ เพื่อ

- (1) ค้นหาข้อบกพร่องทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยหรือปัจจัยอื่น ที่อาจเป็นสาเหตุร่วมต่อการเกิดอุบัติการณ์
- (2) ชี้บ่งความจำเป็นในการแก้ไข
- (3) ชี้บ่งโอกาสในการป้องกัน
- (4) ชี้บ่งโอกาสในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- (5) สื่อสารผลการสอบสวน การสอบสวนต้องทำในเวลาที่เหมาะสม การชี้บ่งความจำเป็นในการแก้ไขและป้องกัน ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดที่ 4.5.3.2

4.5.4.2 องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานที่แสดงถึงการแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการติดตามตรวจจสอบ การวัดผลการปฏิบัติ การตรวจประเมิน ซึ่งรวมถึงรายงานสภาพการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย พฤติกรรมเสี่ยง โดยครอบคลุมถึง

- (1) ชี้บ่งและแก้ไขการไม่เป็นไปตามข้อกำหนดเพื่อลดผลสืบเนื่องที่จะเกิดขึ้น
- (2) สืบสวนหาสาเหตุของการไม่เป็นไปตามข้อกำหนด และดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดซ้ำ
- (3) ประเมินความจำเป็นในการดำเนินการป้องกัน และดำเนินการตามความเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดซ้ำ
- (4) บันทึกผล และสื่อสารผลของการแก้ไข ป้องกัน
- (5) ทบทวนประสิทธิผลของการแก้ไข ป้องกัน
- (6) เมื่อการแก้ไข และป้องกัน มีการสร้างให้เกิดแหล่งอันตรายใหม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงแหล่งอันตราย จะต้องมีการประเมินระดับความเสี่ยงใหม่ ก่อนการดำเนินการ
- (7) มาตรการแก้ไขและป้องกันเพื่อขจัดสาเหตุของการไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ต้องเหมาะสมกับขนาดของปัญหา และสอดคล้องกับความเสี่ยงที่มีอยู่
- (8) องค์กรต้องมั่นใจว่า ความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงใดๆที่เกิดขึ้นจากการแก้ไข ป้องกัน ได้ดำเนินการอยู่ในระบบเอกสารของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

(9) องค์กรจะต้องนำวิธีการดำเนินการแก้ไขและการป้องกันไปใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงเอกสารด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยให้เป็นไปตามการดำเนินการแก้ไขและการป้องกันนั้น

องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5

4.5.5 การจัดทำและเก็บบันทึก

องค์กรต้องจัดทำและปฏิบัติตามเอกสารขั้นตอนการดำเนินงานที่แสดงถึงการชี้แจง การรวบรวม การทำดัชนี การจัดเก็บ การรักษา และการทำลายบันทึกด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย นอกจากนี้ให้ถือว่าบันทึกด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่ผู้รับเหมาหรือผู้รับเหมาช่วงได้จัดทำขึ้นตามข้อ 4.4.5.3 เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำบันทึก

บันทึกอาจอยู่ในรูปใดก็ได้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น แต่ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถชี้แจงและสามารถสลับกลับไปยังกิจกรรมต่างๆ ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รวมทั้งต้องมีการเก็บรักษาบันทึกให้สามารถเรียกมาใช้ได้ง่าย มีการป้องกันการเสียหาย การเสื่อมสภาพหรือการสูญหาย และต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการเก็บรักษาเพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้

4.6 การทบทวนการจัดการ

ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรหรือผู้บริหารระดับสูงขององค์กรและคณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานประกอบการที่มีตามกฎหมาย ต้องทบทวนระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อให้แน่ใจว่าระบบการจัดการยังคงมีความเหมาะสมมีความเพียงพอ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องพิจารณาถึง

- (1) ผลการดำเนินงานของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยทั้งหมด ระดับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์
- (2) สิ่งที่เกิดจากการตรวจประเมินภายใน และการประเมินความสอดคล้องกับกฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ
- (3) ปัจจัยภายในและภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กร แนวทางการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่มีอยู่ในองค์กร ข้อปฏิบัติและการดำเนินงานที่ดีกว่าซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานอื่นได้จัดทำเอาไว้ (best practice) การแก้ไขตามข้อกำหนดของกฎหมาย การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ เป็นต้น
- (4) ผลของการมีส่วนร่วม และการให้คำปรึกษาแนะนำ

- (5) การสื่อสารจากผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอก เช่นซื้อโรงเรียน
- (6) สถานะของการสอบสวนอุบัติการณ์ การแก้ไข ป้องกัน
- (7) การติดตามผลการประชุมครั้งที่ผ่านมา
- (8) ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
- (9) ผลการทบทวนจะต้องสอดคล้องกับความมุ่งมั่นขององค์กรในปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและรวมถึงการการตัดสินใจ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้ สำหรับผลการดำเนินการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
- (10) นโยบายและวัตถุประสงค์
- (11) ทรัพยากร
- (12) องค์ประกอบอื่นของระบบการจัดการ OH&S
- (13) ผลการประชุมทบทวนจะต้องนำไปสื่อสารและให้คำปรึกษาแนะนำได้

นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต้องวิเคราะห์ว่าการกระทำใดที่จำเป็นต้องแก้ไขจาก

ข้อบกพร่องของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

องค์กรต้องพิจารณาความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงนโยบาย การเตรียมการจัดการอาชีวอนามัย

และความปลอดภัย รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบอื่นๆ ของระบบการจัดการอาชีวอนามัยและ

ความปลอดภัย สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไปและเจตจำนงที่จะให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

องค์กรต้องจัดทำและเก็บบันทึกตามที่กำหนดในข้อ 4.5.5